

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden vasárnap. Előfizetési ár 1 évre 12—pengő.
Postatakarékpénztári csekkszám: 43,916

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ Y SANDOR.

Húsvéti vezércikkek

Mélyen elgondolkoztató szemlélet volt az számunkra a közeli húsvét ünnepeken, hogy nem csak egyházi, de világi lapok is, szinte egymással versenyezve írtak a húsvéti feltámadásról, Jézus diadaláról. Nem egy cikk egészen tiszta akkordokat ütött meg s kétségtelenül mélyről fakadó s feltörő vágyakozással keresték az Élet Fejedelmét...

Maga a magyar miniszterelnök is írt egy ilyen húsvéti vezércikket, a levontékhez intézett szöveget, s abban igen komoly és tiszteletreméltó módon tesz tanúbaizonyságot a tisztelettel feltámadásáról.

Nem akarunk „ünneprontók” lenni. Mégis úgy véljük, hogy az a nagy-nagy lelki nyomás, mely alatt most roskad és nyög egész embervilágunk: váltja ki ezeket a tisztultabb s éppen ezért magasabbra szárnyaló hangokat.

A ma élő nemzedék nagy iskolában jár. Kemény leckéket kap. Adná az irgalom Istene, hogy a rettenetes olvasztókemencéből megtisztult és nemesebb fém kerülne ki. Ezekre a fémtáblákra pedig, báresak örök időkre érvényesen feliratnék a feltámadott és örökké élő Krisztus Király neve...

Nem lehet az a célunk, hogy profán írásokból, valami messzebbmenő, ünneputáni lapszemlébe kezdjünk. Ahelyett meg kell emlékeznünk két kimagasló húsvéti vezércikkről, amelyekből örömeinkre szolgál egy-egy kis ízelítőt közölni, mint a nagy idők kiáltó bizonyosságait.

D. Dr. Révész Imre püspökünknek, a Református Jövő c. közismert lapban megjelent „Ne bánkodjatok, mint a többiek, akiknek nincsen reménységük” c. vezércikkéből ideiktatjuk a következő részletet:

Amilyen borzasztó lelki meglévelyedésre vall, hogyha valaki, magát tökéletes keresztyénnek tartva, farizeusi göggel nézi le azokat a „többieket”, akik nem tudnak hinni a Feltámadottnak s a maguk és testvéreik feltámadásában, — ugyanolyan ijesztő lelki ürösséget és tompultságot jelent, hogyha valaki magát jó keresztyénnek, igaz reformátusnak, hűséges egyháztagnak gondolva, mégsem tud örövendezni húsvélkor és egész életében a Feltámadottnak és a feltámadásnak, mert sem igaz hite, sem élő reménysége nincsen, hanem ott áll maga is

hervadt szívvel és lehorgasztott fővel, a „bánkódók” között.

Hiszen keresztyéneknek és nem-keresztyéneknek sohasem volt több okuk bánkódni, mint ma. Paloták és kunyhók lakói egyformán kínban vonaglanak. A halállal új meg új borzalmak formájában kell naponként szembenézni. Nagyon sok millió ember van már úgy, hogy maga bármikor szívesen meghalna, de elviselhetetlen és szinte tébolyító számára az a gondolat, hogy szemeláltára legyen véres húscsajttá az, akit szeret, vagy ezer mérföldek távolságában tűnjék el mindörökre mellőle, ismeretlen iszonyatok fürgeleges sodrában.

De a keresztyén ember számára éppen ezért sohasem volt olyan könnyen nyíló a húsvéti reménység ajtaja, mint ma, amikor mindenféle más reménység ajtai egymásután csúszkálnak be előtte...

A feltámadás és az örök élet egyetlen reménysége maga a feltámadott élő Jézus Krisztus.

„Mert ha hisszük, hogy Jézus meghalt és feltámadott, azonképpen az Isten is előhossa azokat, akik elaludtak a Jézus által, Ővele együtt” (1. Thess. 4: 14). Ki kételkednék abban bármily csillagtalan, viharos és halálveszedelmekkel teljes éjszaka közepette is, hogy a kelő nap majd „előhossa” a madárdall, a züm-mögő méhet, a virágillatot, az erő vetést — mindazt, aminek az élete és fennmaradása a Nap életéhez van kötve s aminek az éjszakában való megrekedése örök halált jelent számára?

Ki kételkedhetnék abban, hogy Jézussal fel fog támadni és örök életet fog élni, ha egyszer már Jézus úgy felvette magában az életét, hogy Ő nélküle már most, már ebben a földi életben is lehetetlen volna léteznie?

*

Dr. Makkai Sándor debreceni theol. professzor, volt erdélyi püspök atyánkfiának a Debreceni Újság—Hajdúföld c. napilapban megjelent „Húsvéti tanúk” címmel megjelent vezércikkéből álljanak itt a következő sorok:

Mindaddig, amíg a keresztyén világ egyetemes hitvallása szerint a megdicsőült Krisztus a mennyekből el nem jön, a világ végén, itélni eleveneket és holtakat, ezen a földön Őt tanúinak kell képviselniök, hívő életük bizonyágtételével. Hogy Krisztus élő valóság, minden tőkénél és fegyvernél döntőbb hatalom s minden bűn és pusztítás felett győzelemre eljövendő Király, azt csakis

a keresztyének maguk bizonyíthatják, hívő életük gyümölcsözésével, az isteni szeretet megdönthetetlen tényével.

A Húsvét örök tényén nem változthat semmi emberi erőlködés és tagadás; de hogy ez a tény ma, most, itt erővé és vigasztalássá lehessen, ahhoz tanúk, keresztyének kelljenek, akik ezt a nevet nemcsak bitorolják, hanem teljes felelősséggel és önfeláldozással hitelesítik is. Hogyha a Húsvét csak egy régen történt csodálatos esemény emléknappja, vagy valami ábrándos eszme legendás kiábrázolása maradna, de nem válnék az élő tanúk személyes és meggyőző bizonyágtételévé, az emberiséget semmi meg nem menthetné löbbé attól, hogy önmagát elpusztítsa. A húsvéti harangok azonban megszólalnak a háború viharának ebben a siketítő és rémítő zúgásában is. A halál kértelhetetlen aratásának tombolásába beleszól a húsvéti evangélium égi biztatása: aki énbennem hiszen, ha meghal is, él az!

A Húsvétnek van egy olyan igazsága, melyet sohasem szabad elfelejtenünk. Krisztus feltámadása, mely záloga annak, hogy az ember is elnyerheti az örökéletet, nem a mi erőfeszítésünk eredménye, hanem kegyelmi lény és ajándék. Ezzel szemben az ember csak hálálatos és engedelmes lehet.

Ez a kegyelmi ajándék nekünk, magyar keresztyéneknek is megadatott s erre, mint lényre, háládatosságunk és engedelmisségünk áldozatával kell jelelnünk. Hinnünk kell abban a hivatalban, amelyet nem mi szabunk magunk elé, hanem Isten jelölt ki számunkra. Törhetetlenül kell hinnünk abban, hogy ez a hivatal a magyar földhöz köt minket azért, hogy itt tanúi legyünk Krisztus jelenlétének és hatalmának...

Hányszor elmondtuk már: Hiszek Magyarország feltámadásában!... Valóban, hinnünk kell benne. Mert Krisztus Magyarország újjászülette, hívő, valószínűleg keresztyén életéért is feltámadott. Ennek az Életnek legyünk mi tanúi most, a háború próbája alatt, hogy szenvedő tanúkból boldog tanúkká lehessünk a békében is. Húsvéti tanúkra van szüksége Magyarországnak!*)

*) Ez a cikk múlt heti számunkból sajnos, kimaradt. (Szerk.)

Magyaros köszöntést

A Debreceni Protestáns Lap 1943 február 21-i száma azzal a megjegyzéssel vetette fel a magyaros köszöntés problémáját, hogy „a Felvidéken mozgalom indult meg a régi magyar köszöntések” visszahozatala érdekében. Majd megjegyzi a lap, hogy „tavaly egy pedagógiai konferencia keretében, egy vezetőhelyen álló tanügyi férfi azt a kijelentést tette, hogy a református iskolák nemzeti hivatása volna az, hogy új életre keljenek az adjon Isten, fogadj Isten, Isten áldja, régi becsületés magyar köszöntések”.

Amikor elolvastam a D. P. L. fenti kis közleményét, önkéntelenül is csóválni kezdtem a fejemet és ezt gondoltam: mi mindenre is reáérünk mi magyar reformátusok? Mintha talán nem is volna más problémánk ezekben az ítéletes időkben, mint az, hogy hogyan köszönnek egymásnak az emberek? Ez a gondolatom azonban nem nagyon sokáig tar-

tott már csak azért sem, mert nagyon jól tudom azt, hogy az említett „tanügyi férfi” — akinek a személyét és gondolkodásmódját nagyon jól ismerem — nagyon komoly és mérhetetlenül elfoglalt ember, s aki ezért mindig csak nagyon fontos és mély dolgokat szokott a szőnyegre dobni, s elkezdtem a kérdés felett komolyan és tüzetesen gondolkozni. Ekkor azután azt kellett látnom, hogy a kérdés nemcsak hogy nagyon fontos, hanem számai igen messzire nyúlnak úgy a magyar, mint keresztyén életünk problémái közé. Azt is hamar észrevettem, hogy a kérdés nagyon is aktuális azért, mert ilyen kérdések a nemzeti élet öntudatra ébredésének korszakaiban oldhatók meg egyesegyedül. Az öntudatra ébredés pedig mindig a nemzeti élet próbáltatásainak idejében bontakozik ki a legvilágosabban. Így láttam meg csakhamar azt, hogy a kérdést meg lehet fogni nemzettörténeti, egyháztörténeti, etikai, lélektani, szociálpolitikai, irodalomtörténeti, nyelvészeti, régészeti stb. szempontok szerint. Azt is láttam, hogy bármelyik szempontból kezdjük szemlélni a kérdést, felette érdekes és nagyon tanulságos dolgokat fogunk megismerni. Egyszóval a kérdéssel való foglalkozás megéri a fáradságot. Mivel pedig a kérdés irodalmának nem néztem utána, csak feltételesen jegyzem meg, hogy a hivatottak foglalkoztak is már a kérdéssel mindenik most általam megemlített, vagy talán meg sem említett formában. Ezekért, de meg azért is, hogy egy cikknek a keretei nem alkalmasak a tüzetes megvilágításra, én most — már csak a nevezett „tanügyi férfi” gondolatvilágához való kapcsolódás miatt is — pedagógiai szempontok szerint próbálom a kérdést nyilvánosság elé állítani. A pedagógiában is a ma annyira fontos és aktuális nemzetnevelői munka egyik ágához, az örök nőkérdéshez kapcsolódom hozzá.

Hogy pedig senki egy pillanatig is félre ne értsen, azonnal indokolok is a következőkben. A nő a legrégebb és legeredményesebb nevelői eszköz és nevelési tárgy egy személyben azért, mert az utánzás legaktívabb tényezője. A nő nagyon hamar utánozza a rosszat, de ugyanolyan hamar képes utánozni a jót is akkor, ha a jónak a szolgálatát a nő életének legjobb hivatása, az anyaság és a gyermeknevelés szempontjai szerint tudjuk elfogadtatni vele. Emellett az édesanya — ha az anyai hivatás magaslatán áll — van legtöbbet együtt gyermekével. Ótöle kapja a gyermek a legelső, a legtisztább, legértékesebb hatásokat, amelyek kitörölhetetlenül belevésődnek a lelkébe.

Azt akarom mindezekkel mondani, hogy kérjük meg, győzzük meg asszonyainkat a régi (vagy újabb) magyaros köszöntés szükségességéről. Értessük meg velük, hogy gyermekeik jövőjéért boldog élete folytatása szempontjából nagyon nagy szükség van édesanyánk dolgos kezére, a magyar nagyasszonyok házias erényeinek a visszaállítására, de ugyanakkor s ugyanazon célból nagyon nagy szükség van a nagyon sok tekintetben kiféledett társadalmi érintkezés egészséges alapokra helyezésére is, amelynek egyik eszköze és tárgya a magyaros köszöntés is.

A nőkérdés és a magyaros köszöntés összekapcsolását indokolom azzal is, hogy a köszöntés tekintetében a nők sokkal érzékenyebbek, mint a férfiak. Jaj pl. annak a férfinak, aki nem a megkívánt módon

tiszteli meg a nőt a köszöntés alkalmával. A nő egész struktúrája, így finomabb és érzékenyebb lelkialkata miatt is nagyon sokat ad arra, hogy a férfiak milyen formában közelednek hozzá, már a köszöntés alkalmával. Meg vagyok arról győződve, hogy azért cselekszik mindezt a nők, mert azt szeretnék, hogy a férfiakkal való (de egymással is, amelyről nagyon jó volna, ha egy nő szólana ennek a lapnak a hasábjain) érintkezésük a legfinomabb, kedvesebb, pedagógiai és főként esztetikai szempontok szerint teljesen helyénvaló legyen. Kétségtelen dolog az, hogy a férfiak egymásközötti és a nőkkel való érintkezési formája között óriási különbség van finomság tekintetében. Ezt tudta nagyon jól egy néhai kedves jó tanárom a mezőtúri gimnáziumban, aki az udvarlásból származó hanyagság miatt a tanárok haragját magára vonó diákokat tanártársai előtt így mentette: hadd essék túl az első szerelmén s közben hadd finomodjék egy kicsit.

A mai köszöntési formák legnagyobb részéről azonban, sajnos, azt kell megállapítani, hogy azok nemcsak ízléstelenek, hanem amellett téve vannak hazugságokkal is. Az „alászlógája“, újabban „alázatos tiszteletem“ kijelentésekből, de a kezeit csókolomból is egy szó sem igaz. Ha pedig csakugyan kezeit is csókolok, akkor a higiénia szempontjai ellen véték halálosan. Ma már minden nő megköveteli a kezeit csókolom köszöntést. Pedig ez csak legfeljebb a gyermek köszöntése lehetne a szülő felé s azt akarná kifejezni, hogy megtiszteltem azt az áldott kezet, amely a kenyeret nyújtja felém s gondoskodik rólam. Nincs tehát alapja az örökös kezeit csókolom köszöntésnek. Az meg azután egyenesen neveléses, sőt groteszk, amikor tisztos korú férfiak fiatal leánykáknak, akik unokáik lehetnének, kezeit csókolommal köszönnek. Ezt az egész tényt még szomorúvá is teszi az a tünet, hogy a szülők egyáltalában nem tiltakoznak a leányuk ilyen kifigurázása ellen.

Mivel pedig egyházi lapba írok, itten kell bekapcsolnom a lelkipásztorok személyét is. Nem bánom, ha akármit is mond akárki is rólam, de a lelkipásztori tiszt és az örökös kezeit csókolom köszöntés között valami nagyon súlyos ellentétet látok. Ismételten hangsúlyozni kívánom, hogy itten most nem a férfiút, nem a társadalomnak csak egyik tagját, nem a helyi „intelligencia“ egyik személyét, hanem egyesegegyedül csak a lelkipásztort, a verbi divini ministert látom, talán éppen akkor, amikor palástosan megy a templomba igehirdetésre. Itten legfeljebb csak annyit szeretnék megjegyezni, hogy a lelkipásztort még mint társadalmi lényt is csak az Ige szolgájaként szeretném mindig és minden lehető alkalommal látni. Ennek a helyzetnek az eléréséhez azonban egységes lelkipásztori közvélemény kell azért, mert a csak itt-ott kísérletező lelkipásztort kinevetik és kiközösítik. A példa kedvéért nem mást, hanem magamat hozom elő. Községünk leányai és már asszonyai között is nagyon sokan vannak, akik a polgári iskolában tanítványaim voltak. Az iskolában mindig valami kedves, otthonos viszony volt közöttünk, amely hasonlíthatott az atya és a gyermek, vagy az idősebb fiútestvér és a fiatal hugocska viszonyához. Én minden bizonnyal valóban lelki atyjoknak éreztem magamat... Ám alig lépték túl az iskola utolsó osztá-

lyának küszöbét, már megzavarta ezt a drága viszonyt a köszönés kérdése. A községben az orvos, az ügyvéd, a tanító urak s mások is kezeit csókolommal köszöntek a kis leánynak, s ha a lelkipásztorok is nem ezt mondták, akkor a kisleánykák zavarban voltak s megalázva érezték magukat. Viszont meg ha én „együtt úsztam az árral“ s így köszöntem, mindig valami furesát, bántót, az Ige szolgája számára félszeg helyzetet véltem felismerni. Mindenesetre szét lett tépve az a drága viszony, ami közöttünk volt eddig. Mégpedig elsősorban és főként a köszönés miatt. Mondhatná most azt is valaki, hogy inkább azért történt mindez, mert most már leányaink bennünk nem a lelkipásztort, hanem a férfiút látják. Ha azonban ilyen hirtelen csak egy férfit és semmi mást nem látnak bennünk, akkor az ninesen sehogy sem jól s ennek a helyzetnek elsősorban mi magunk vagyunk az okai. Római katolikus testvéreink úgy látszik nagyon jól ismerik ennek a kérdésnek nemcsak kényes, hanem nagyon is fontos voltát, mert egységes állásfoglalás után egyáltalában nem köszönnek a nőknek kezeit csókolommal, hanem jónapot és minden jókat, vagy még inkább „dicsértessék“-et. Csodálatos dolog, hogy mégsem tartja őket senki nevelésnek vagy tapintatlanoknak. Ezt a magatartást tudomásul vették, mert tudomásul kellett azt venni.

Ha már megemlítettem római katolikus testvéreimet, akkor azt is megemlítem, hogy nekik van egy úgynevezett egyházi köszönési módjuk. Ezt most csak abból a szempontból vizsgálom meg, hogy ki köszönjön előre? Mert ez sem kicsi kérdés ebben a mi nagyon furesa világunkban. A nők azonnal megfelelnek s azt mondják habozás nélkül, hogy minden esetben a férfi (tehát a lelkész is). Sok baj, harag, viszály származik ebből a látszólagosan neveléses helyzetből. A nők nemcsak hogy megsértődnek, hanem férjeiket ellene ingerlik annak, a talán egészen ártatlan férfiúnak, aki gondolataiba merülve nem vette észre a mellette elmenő nőt, s nem köszöntötte őt előre. A nő meg akár mennyire is észrevette s akár mennyire is szeretett volna talán a nevezett férfiúval beszélni, nem köszönhetett reá, mert a nők iratlan törvénye szerint a nő nem köszönhet előre a férfinak. Nem olyan régen történt velem is az, hogy egy volt kedves tanítványom, aki most már egy vezető állásban lévő embernek a felesége, panaszkodott a feleségemnek, hogy én nem köszöntem neki. A vallatás után kitűnt, hogy egy olyan szobába jött be, ahol már többen voltunk. Mégpedig mind csupa férfiak, akik az asztal fölé hajolva dolgoztak s észre sem vették, hogy bejött. Erre ő nagy zavarban ottan állott egy darabig s ahelyett, hogy köszönt volna, várta azt, hogy valaki észrevegye s köszönjön neki, hogy ő azt fogadhassa. Amikor én magatartásának lehetetlen voltára reámutattam, megértette a helyzetet s azzal védekezett, hogy megszólják azt a nőt, aki előre köszön. Nem fűzök kritikát ehhez a kijelentéshez, csak annyit, hogy én mindezt ideig és ezután is a mély tiszteleten kívül semmi egyebet nem érzek az iránt a nő iránt, aki, ha én valami miatt nem veszem észre, akkor reám köszön. Ugyan csak ez az egyetlen érzésem van azzal a nővel szemben is, aki, ha bejön egy olyan szobába, ahol már tartózkodnak, hangosan és tisztességesen köszön.

A magyaros köszönés problémájának megoldása

helyett íme felvettem egy másik kérdést, amelyet így nevezhetnék meg: a lelkipásztor magatartása és a mai köszönési formák.

A két kérdés csak látszólagosan jár külön utakon. Meg vagyok ugyanis arról győződve, hogy ha szép, magyaros köszöntések lesznek újra azért, mert megújul a magyar lélek, akkor az utóbbi probléma is megoldódik egyszerre.

Nem volnék következetes akkor, ha meg nem ismételném a cikkem elején tett azon megállapítást, hogy a magyaros köszönés kérdése a nőkérdéssel szoros kapcsolatban áll. Ha pedig ez igaz, akkor az is igaz, hogy elsősorban a papnékat kell mozgósítani és a sorompóba állítani. Az ő érzékenyebb és finomabb lelkük bizonyára érzi a hiányosságokat és visszasságokat s hamarabb megtalálja az orvosságokat is.

Én nem mondom azt, hogy az elmondottakban egyesegyedül csak nekem van igazam. Lehet, hogy érveimmel szemben hatásosabb ellenérveket tud valaki felsorakoztatni. Mindenesetre igaz az, hogy előttünk van egy probléma, egy kérdés, amelyet csak úgy lehet megoldani, ha azt teljes egészébe ismerjük. Nagyon kívánatos azért, hogy mennél többen és minél őszintébben szóljanak hozzá a kérdéshez.

Dr. Tomay Dezső.

Hozzászólás

Nemrégiben egy idős férfiúval találkoztam, aki valamikor, több mint ötven évvel ezelőtt, a debreceni Kollégium növendéke volt. Sok kedves emléke között elbeszélte, hogy akkor kis diák korában egy debreceni polgár családnál lakott. Az öreg gazda, élete javarészét a tanyán töltötte s annak üde levegőjét hozta magával a városba. Egyszerű, természetes magyaros észjárását mindhalálig megőrizte. Első helyen megnyilvánult ez abban, hogy következetesen mindig az Isten nevével köszönt, s megkívánta, hogy neki is úgy viszonzják a köszöntést, hogy abban az Isten neve benne legyen. — Egész közvéleményt teremtett maga körül, családjában és utcájában a jó öreg debreceni civis bácsi, kire az elbeszélő volt debreceni diák, egy félszázad távolából is tisztelettel emlékezett.

Hadd függesszek ehhez egy másik visszaemlékezést, melynek koronatanúja vagyok.

Egy évvel ezelőtt, tanügyi vonatkozású konferencián vettem részt, melyen felszólalt egy vezető állásban lévő, nagynevű pedagógus is és a következő kérdést vetette fel:

— Miért nincs nekünk magyar reformátusoknak egy olyan köszöntésünk, amelyről mindenki megismerhetne bennünket; elsősorban mi egymást megismerhetnők; és amely köszöntésnek bizonyoságtévé, sőt hitvalló ereje volna s éppen ezért abban kétségtelenül az Isten nevének benne kellene foglaltatnia?

Még egy utolsó megemlékezést.

Ugyanezen a pedagógiai konferencián valaki elmondotta, hogy Erdélyben a megszállás ideje alatt, éppen az iskolák révén, ez a jellegzetes magyar református köszöntés jött szokásba:

Békesség Istentől.

A felszabadulás után, Nagyváradon a református árvaházban tulajdon füleimmel is hallottam

ezt a köszöntést. És ez a hallomás, el merem mondani: reám nézve nagyon megható volt. Ahogy leírom ezt a szót: „Békesség Istentől!” — egyáltalán nem tudja kifejezni azt a melódiát, amellyel az árvák ezt a szót kimondották. A gyermeki ajkon is, valami mély hűgása volt ennek a köszöntésnek; valami fájdalmas sóhajtásszerű kifejezése volt. mintha még mindig rabmagyarok köszöntenek vele egymást...

Dr. Tomay Dezső ugyanezen tárgyról írott előző cikkében kifejtette, hogy igenis van jogosultsága éppen most e kérdés felvetésének. Isten Országáé ügye évszázadok óta nem szenvedett annyit, mint napjainkban szenved. Az istenfélő magyar élni akarásnak tehát éppen most kellene sorompóba lépni s az elemek összecsapásából egy olyan szikrának kellene kipattannia, amely lobbantsa lángra hamvadó hitünket. Legyünk hitvallók és hitvédők ugyanabban a pillanatban, amikor megemeljük a kalapunkat, azért hogy egymást testvérszívvvel üdvözöljük.

Bár nemrégiben némi közöny fogadta kiáltó szavunkat: most újra kiáltunk és kérjük kedves olvasóinkat, hogy tapasztalataik tárházából hozzanak elő öt és újat, s próbáljuk megoldani komolyan és becsülettel ezt a kérdést, melyről meg vagyunk győződve, hogy messze kisugárzó ereje, üdítő és ébresztő hatása lesz. Kezünkben vannak iskoláink. Egy kikristályosodó egységes megállapodást néhány hónap alatt diadalra lehetne vinni. A gyermekek és ifjak ajkáról észrevétlenül átterjedne az a felnöttek körébe is. És a halál árnyékának völgyében, felragyogna a mi élni akarásunk és szebb jövőnk hajnalcsillaga.

Szívünk teljességéből mondjunk áment reá.

Peregrinus.

Lesz-e szükség reánk az új Európában?

Merésznek látszó feltevés és kérdés ez, sőt felesleges is — egyesek szerint. De már Jézus emlégeti, hogy az emberek vizsgálják az ég alját és másnapra időt jósolnak; az Isten országának jeleit azonban nem veszik észre. Tapasztalhatjuk, hogy közöttünk is vannak sokan, akik a mai idők jeleit vizsgálják és aggodó lélekkel kérdezik maguktól vagy egymástól: vajjon van-e még, vagy lesz-e még mireánk szükség?

Legelőször nem is az általam sokszor látogatott lelkészi konferenciákon, hanem egyik debreceni vásáriban esett erről szó — mintegy húsz évvel ezelőtt — köztem és egyik szolgatársam között. Nemigen szoktam vásárokra jární, mint a legtöbb lelkész általában; de mégis valamikor elkerülhetetlen, hogy falusi lelkipásztor meg ne forduljon ottan, ezt mindnyájan tudjuk. Így kerültünk össze, történetesen, a nem nekünk való időpazarlás közben. Csak természetes, hogy mindjárt egyházi dolgokra tereltük a szót. Búsán és egészen desperáltan legyintett: „Nincs mireánk szükség barátom...”

Körülöttünk káromkodtak, hazudoztak az emberek és sokan ittasak voltak. Forradalmak utáni tépett idők jártak. A szepták merészek és nyerteseknek látszottak; hiveink egy része közömbös vagy

hitetlen volt. Az ország csonka, népünk meghasonlott. Hála Istennek, az elmúlt húsz év nem igazolta barátom keserű megjegyzését.

Azóta két nagy világrámlat mérkőzése bontakozott ki és fejlődött fel szemünk előtt: a kommunizmus és a nemzeti szocializmus — a demokracizmus mellett, melyről ma világosan látjuk, hogy az előbbit (t. i. a kommunizmust) támogatja minden erejével életre-halálra. A kommunizmusról tudjuk, mit művelt a hatalma alá került egyházzal, vallással, papokkal s hívőkkel egyaránt.

De ha a magyar életből is kitörőlnők a protestáns lelkipásztori családok által felnevelt értékeket, tudományos, irodalmi, politikai vagy akár katonai szempontból is, mennyire megszegényednek a nélkülök készített katalógus vagy történelem!...

Eddig így vagyunk — bár egyes átértékelők ezekre nem szívesen figyelnek — hanem mi lesz és hogy lesz a jövőben?

Bizonyos vagyok afelől, hogy egyikünk sem saját magára vagy családjára gondol itt elsősorban; hanem arra, hogy az Isten országának földi exponense: az egyház, a vallás, a hit és az Úr szolgálai milyen szerepet és kilátást nyerhetnek a jövőben? Lesz-e rájuk szükség vagy horribile dictu: egy sorba kerülnek a fehér ló tántosaival és berkek, füzések régi jósaival?

Próbáljunk rá feleletet keresni.

A jövődőt sem egyházi, se politikai, se gazdasági, se katonai, tudományos vagy egyéb szempontból természetesen nem ismerhetjük. Mi csak az örökkévaló Isten vonalvezetését ismerjük annyira, amennyire Igéjét kijelenti és értelmét nekünk engedti; amennyire gyarló szemmel és értelemmel évezredekre visszamenőleg áttekinthetjük.

Ez pedig azt mutatja, hogy Isten nem hagyta és nem hagyja magát tanúbizonyosság nélkül. Istennek bizonyosítványokra, Jézusnak tanúkra van szüksége, az emberek között a föld széléig. Valamikor volt úgy az Írás szerint, hogy csak egy-egy prófétából vagy néhány apostolból állott az Isten országa és valamikor annyira megromlott az emberiség, hogy Isten csak írmagnak valót hagyott belőle (Nóé), de özönvizet többé, ígérete szerint nem bocsát a földre; az övét pedig mintegy tűzön át, ezután is megmenti...

Ez a hitünk és reménységünk!...

Lehet, hogy kongruás lelkesítő állások vagy több ezerpengős javadalmú parókiák nem lesznek lelkipásztoraink számára, de tanúbizonyosságok, próféták, apostolok és hívők mindig lesznek.

Ha pedig a most dúló világháború Istennek csak egyik rostáló és próbáló eszköze vagy módszere fölöttünk; ha ostromoz és fenyeget is mindnyájunkat, de kegyelmét és ígéretét nem vonja vissza tőlünk — erre nézve azt olvassuk, hogy azok megbánthatatlanok, — akkor meg különös jót tesz velünk és javunkra fordítja a mai idők szenvedéseit.

Ha mi hiszünk és jobban helytállunk a Krisztus mellett, mint Péter azon a nevezetes nagycsütörtöki éjszakán, ott kint az udvaron a tűz mellett: akkor az Úr sem hagy el bennünket. Reánk néz ugyan bús tekintetével, de mégis méltónak talál minket és utódainkat arra, hogy legeltessük az Ő bárányait és őrizzük az Ő juhait (Ján. XXI. 15—16.).

„Az ég és a föld elmúlnak, de az én beszédeim soha el nem múlnak“ (Márk. XIII. 31.) — mondja

Jézusunk. És az is az Ő beszéde, hogy „Előbb hirdettetnie kell az evangéliumot minden pogányok között“ (Márk. XII. 10.), csak azután jön az ítélet.

Nem tudjuk, milyen lesz az új Európa. Csak azt tudjuk, hogy az Evangéliumot hirdetni kell. Mindenesetre ki fog derülni, hogy mesterség, hivatal és kenyérkereset-e a lelkipásztori tiszt vagy Jézusnak való szolgálat az emberek között? Ki fog derülni az is, hogy olyanok vagyunk-e, akikre nem volt méltó a világ?...

Vannak jelek, amelyek arra mutatnak, hogy a világ szerint nem jó pálya a mienk. Hiszen sokan oklevéllel a kezükben mennek kereskedőnek és más egyebeknek. De egy tagadhatatlan és felreismerhetetlen: a sötét, az izzó, a fényt csak mi adhatjuk a szeretet és békeség Királyának a szolgálatában és hogy a sötét, hideg világban az egyetlen világosság — a tudományánál, a művészetnél is nagyobb — csak a Jézusé!... Mert ez nemcsak világít, hanem ugyanakkor melegít és életet is... Ezért lesz reánk szükség az új Európában.

Kósa Béla.

HÍREK AZ EGYHÁZMEGYÉKBŐL

BEREGI EGYHÁZMEGYE.

A bátvui református egyház május hó 2-án újonnan megrenovált templomában, Peskó Zoltán közreműködésével, orgonahangversenyt rendezett igen gazdag műsorral. — A templomi ünnepélyre — nagyon helyesen — belépőjegyeket nem bocsátottak ki, csupán önkéntes adományokat kértek az egyház céljaira.

BÉKÉSBÁNÁTI EGYHÁZMEGYE.

A szegedi Egyházi Híradó közli: Az egyházmegyei presbiteri konferencia alkalmából vendégeink, Révész Imre püspök úrral az élen, megtekintették épülő Új Magyar Hajnal Templomunkat. Isten iránti hálával látták, hogy művészi hatásában és belső elrendezésében milyen elsőrendű alkotásnak ígérkezik a második szegedi református templom.

BIHARI EGYHÁZMEGYE.

A nagyvárad-réti egyházrész az Iskolánkivüli Népművelés keretében november 1-től április 30-ig terjedő időben 21 előadást, 12 ünnepélyt és 6 önképzőkori díszgyűlést tartott. Az előadások: „Kötelességeink hazánkkal szemben“, „A magyar nyelv“, „A nemzeti öntudat“ tárgykörben mozogtak. A záró-előadáson Dr. Szabó Lajos, a körzeti lelkipásztor: „A magyar Anyák“ címen tartott előadást. Vidor József népművelési titkár az egyházrésznek a népművelés terén kifejtett nagy munkájáért a legteljesebb elismerését fejezte ki.

A nagyvárad-i Honvédkórház sebesültjeit a várad-i Református Nőszövetség tagjai rendszeresen látogatják. Nemesak anyagiakkal kedveskednek sebesültjeinknek, de mindent elkövetnek a tekintetben is, hogy a távollévő otthon szeretetét és melegségét közel vigyék a betegágyához. Az ifjúság pedig ünnepélyekkel szórakoztatja hős katonáinkat.

A nagyvárad-réti Sztárai Mihály nevet viselő önképzőkör ifjúsága húsvét mind a két napján szépen sikerült jólékonycélú vallásos és hazafias ünnepséget rendezett. Az ünnepély bevételeiből 100 P-t a „Hazatérés“ templomának javára, 100 P-t a hadigondozottak és sebesültek támogatására, 100 P-t az ifjúság belmissziói munkájának céljaira fordítottak.

A debreceni Kollégiumi Kántus május 30-án, vasárnap, Nagyváradon rendez hangversenyt. Az ünnepélyt a Református Kultúrpalota dísztermében tartják meg déli fél 12 órai kezdettel. Előzőleg mind a négy nagyvárad-i református templomban ünnepi istentisztelet lesz, amelyen a Kántust

kísérő vezetők hirdetik az Igét. Az előkészítő munkák most folynak és a váradi reformátusok mindent elkövetnek, hogy debreceni Kántus nagyváradi vendégszereplése az idei kultürelőadásoknak kimagasló eseménye legyen. Az előkészítő munkában a lelkeszi karon kívül az egykori debreceni diákok, volt Kántus-tagok is részt vesznek.

A bihari református egyházmegye tanácsa április 27-én Nagyváradon Vaday Béla esperes és Vitéz Dr. Nadányi János alispán, gondnok elnöke mellett tanácsulást tartott. A tanácsulésen a szalárdi református kultúrház építésére, valamint a nyüvedi templomrenoválás munkáival kapcsolatban hozott presbitéri határozatokat erősítették meg.

FELSŐSZABOLCSI EGYHÁZMEGYE.

A felsőszabolcsi egyházmegyében március 21—27-én körzeti leánykonferenciák voltak. Hét helyen: Tiszakanyáron, Fényeslőkén, Mándokon, Tornyospálcan, Gemzsén, Petneházán, Kéken 107 vezetővel összesen 642 leány. A konferenciákat bevezető ígértetés „Harc a békéért” témát fejtette. A konferenciái előadásokat Kiss B. Júlia konventi leánytitkárnő tartotta „Református leány harcban és református leány békében” címen. A lélekből fakadt előadások lélekhez szóltak és alkalmat adtak a hozzászólásra és a teljes elmélyülésre. A leányegyesületek nagy buzgósággal végezték el az egyházmegye által eléjük kitűzött feladatot: a Heidelbergi Kátéből négy kérdést, a XC—CXXX. zsoltárok nagy részét és a I. Kor. 13. r.-t könyv nélkül megtanulták. A végzett munkát és a kijelölt anyagot Papp K. Jenő ifjúsági megbízott kérte számon. A konferencia során több leányegyesület bejelentette a központihoz való csatlakozás szándékát.

SZATMÁRI EGYHÁZMEGYE.

Látogatás. A szatmári Kálvin Énekkar tagjai, valamint a Hazatérés templomának, a Nő- és Leányszövetségének néhány lelkes tagja virágvasárnap meglátogatták a körtevényesi szörvényben élő testvéreinket. Délelőtt és délután istentiszteletet tartottak. Délelőtt úrvacsoraosztás volt. A délutáni istentisztelet után jólsikerült műsoros ünnepély zárta be a látogatást.

K R Ó N I K A

Kormányzó Urunk és ifjú vitéz Horthy Miklós rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter résztvettek a budapesti Kálvin-téri templomban a húsvétvasárnapi istentiszteleten. Ravasz László püspök ígértetése után az úrasztalához járult Kormányzó Urunk fiával együtt.

Dr. Bodonhelyi József budapesti teológiai rk. tanárt a debreceni egyetem hittudományi kara „A XVI. és XVII. század gyakorlati teológiai irodalma” című tárgykörből magántanárává habilitálta.

A Szeretetszövetség 1943. évi programja. Hajdúnánáson saját árva leányok otthonának létesítése, Szeremlén az ideiglenesen szüneteltetett árvaház újbóli megnyitása, Bódvavendégiben idiótaotthon létesítése, Bótrágyon fogyatékosok otthona, Karcagon a második árvaház megnyitása, Balatonfüreden az árvaházi építkezés befejezése és a szőlőmunkásképző iskola berendezése, Bogdásán az elnéptelenedett iskola megmentésére árvaház létesítése. A Szeretetszövetség saját árva-, hadiárvaakciója eddig 238 patrónust juttatott árváinknak. 52 intézete van jelenleg a Szeretetszövetségnek, köztük 23 árvaház, 19 aggotthon. Az intézetek befogadóképessége 1553, az alkalmazottak száma 112.

Összeomlott egy templom. A biharmegyei Nyüved községben szombatra virradó éjszaka a református templom összeomlott. Éjszaka lévén, nem tartózkodott senki az utcán és így emberéletben kár nem esett. A templom tornya előre-zuhant az úttestre és a templom romjai maguk alá temették az orgonát és a harangokat. A templom már rég dűledező állapotban volt és az egyházközség már évekkkel ezelőtt kért renoválási engedélyt. Ezt az engedélyt éppen mostanában kapták meg. A kis község rendkívül szegény s ezért valószínűleg országos gyűjtést indítanak a templom felépítésére. Közelebbi értesülés a fájdalmas esetről még nem érkezett.

Nyugdíjas lelképásztörök értekezlete. Debrecenben több magas kort megért nyugdíjas lelképásztör lakik. A napokban értekezletre jöttek össze és azon meghatározatot

hoztak. Ezután minden hónap első keddjén értekezletet tartanak, eszmecserét folytatnak, hogy meglássék, hogy az egyház ügyei iránt most is érdeklődnek, mert lelkük kész a munkára, csak a test erőtelen. Az értekezleten Veres Bálint tb. esperes elnökölt. Előadója Juhász László ny. lelképásztör volt.

Gyakorlóiskolai tanítói vizsga volt a debreceni Kollégium kebelében az elmúlt héten. Ilven vizsgára azok a tanítók jelentkeznek, akik valamelyik tanító, vagy tanítónő-képzőintézet mellett működő gyakorlóiskolában óhajtanak elhelyezkedni. Kormányrendelet van reá, hogy most már csak ilyen vizsga letvése után nyerhető el a nevezett alkalmazás, mellyel a tanítóképzőintézet tanári státus kötelekésbe való felvétel is jár. A vizsgára négyen jelentkeztek: Bertalan Ferenc nagyváradi állami, Elekes Pál, Futó Klára és Sass István debreceni református tanítók. Mindannyian hat-hat, félórás mintatanítást tartottak, melynek letéleit mindössze 24 órával előbb kapták meg s kiterjedett az az elemi iskola V—VIII. osztály minden tantárgyára. Utána három tárgykörből szóbeli vizsgálatot is tettek. Mind a négy jelölt kitűnően megállotta a helyét: mintatanításuk csakugyan mintául szolgálhattak. A szigorú vizsgának Uray Sándor debreceni lelképásztör vezetésével nyolctagú bizottsága volt, melyben helyet foglalt Nagy Ferenc kormányképviselő is.

Lelkészesere. Mezey Béla debreceni nyilastelepi és Siposs Károly kocserdi (Szatmár m.) lelképásztörök állásaikat kölcsönösen elcserélik. Mindkét illetékes presbitérium hozzájárult a cseréhez s útban van az egyházmegyei fórumok megerősítő határozata is.

A debreceni Kollégium jubileuma alkalmából felajánlott hozzájárulás befizetése felől Debrecen város közgyűlése úgy határozott, hogy annak részleteit későbbben fogja törleszteni, amikor az idők nyugodtabbak és alkalmasabbak lesznek esetleges építkezésekre vagy befektetésekre. A debreceni egyház presbitériuma szintén tett annak idején (1938-ban) hasonló felajánlást és most, május hó 1-én tartott gyűlésében, Debrecen város határozatához egyhangúlag csatlakozott — abana reményben, hogy Isten elhozza reánk újra az alkotás és megújulás áldott idejét.

Egy hadiárva gondozását vállalta a debreceni református tanítótésület. Legutóbbi ülésén egyhangúlag elhatározta a debreceni református tanítótésület, hogy vállalja egy hadiárva gondozását. A költségekre egy részletként százkét pengőt befizettek a központi hivatalba.

HIVATALOS ÉRTESEITÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1814—1943. szám. TÁRGY: Anyakönyvi kutatás.

FELHÍVÁS.

Markos Lajos m. kir. esendőrőrmester, piliscsabai lakos kérelmére elrendelem apai nagyapja házassági anyakönyvi bejegyzésének felkutatását.

Adatai a következők: Markos Zsigmond Gárdonyban 1832-ben, felesége: Galambos Lídia Pákozdon 1832-ben született. Házasságkötésük ideje 1855—1858 körül lehetett. A házasságkötés helye ismeretlen.

A bejegyzés megtalálása esetén kérelmező értesítendő, aki a felmerült költségeket meg fogja téríteni.

Debrecen, 1943 május 1. D. Dr. Révész Imre, püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
1895—1943. szám. TÁRGY: Nemállami újonnan választott (alkalmazott) tanítók járandóságainak gyors utalványozása.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

A szatmárnémeti tankerületi királyi főigazgató úr 2107—1943. szám alatt a következő átiratot intézte hozzám: „Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1942. évi november hó 16-i kelettel, 177,000—1942. számú rende-

letében szabályozta a tanítók járandóságainak utalványozását. Egyházi főhatóság alatt álló iskolák szempontjából különösen fontos a rendelet 5. §-a, melynek szövegét szövegszerűen idézem:

1. A kir. tanfelügyelő az államsegélyben részesülő tanítók alkalmazásáról és állásának elfoglalásáról értesíti a m. kir. központi illetményhivatalt (3. sz. iratminta).

2. Az 1. bekezdés rendelkezése alá esnek különösen:

a) az első ízben alkalmazott (megválasztott, kinevezett) helyettes tanító;

b) a tényleges katonai szolgálatra bevonult tanító helyettesítésével ideiglenesen megbízott tanító;

c) az a tanító, aki alkalmazása (megválasztása, kinevezése) idejében már más tanítói állomásra volt alkalmazva.

3. A kir. tanfelügyelő az 1. bekezdésben meghatározott értesítést az alkalmazás tankerületi kir. főigazgatói jóváhagyásának bevétele nélkül küldi el a m. kir. központi illetményhivatalnak. A kir. tanfelügyelő értesítésének hatálya az államsegélynek tíz hónapig folyósítására terjed ki. Ha a jóváhagyás tekintetében ez alatt a tíz hónap alatt a tankerületi kir. főigazgató érdemi határozatot nem hoz, a kir. tanfelügyelő az 1. bekezdésben megjelölt értesítést újabb hathónapi hatállyal még egy ízben elküldheti. (Hiv. Közlöny 1942. évf. 694—695. old.)

Bár a rendelet nyilvánvaló szociális célja az, hogy az új alkalmazást elnyerő tanítók minél rövidebb idő alatt hozzájuthassanak megélhetésüket jelentő illetményeikhez, mégis sajnálattal kellett tapasztalnom, hogy a választásról késedelmesen kapnak értesítést kir. tanfelügyelőim.

Fentiek alapján tisztelettel arra kérem Méltóságodat, kegyeskedjék arra utasítani az egyházi főhatósága alá tartozó népiskolák vezetőit, iskolaszéki elnökeit, hogy tanítói választás (alkalmazás) esetén még a választás napján a következő szövegű értesítést állítsák ki az illetékes kir. tanfelügyelő úr számára:

Tisztelettel értesítem Kir. Tanfelügyelő Urat, hogy a VKM. törzsszám alatt nyilvántartott tanító lemondásával, elhalálozásával, nyugdíjazásával megüresedett állásra, a vallás- és közoktatásügyi miniszter/19.... számú rendeletével újonnan szervezett állásra ai iskolaszék tanítót választotta meg, alkalmazta a mai napon.

Kelt 19..... hó n.

(P. H.) iskolaszék elnöke.

(A szöveg megfelelően módosítható.)

A megválasztott tanító(nő) kezébe azonnal ki kell adni ezt az értesítést és személyi okmányait és fel kell hívni arra, hogy azokkal együtt haladéktalanul jelentkezék az illetékes kir. tanfelügyelőnél hivatali eskü letételére.

A kir. tanfelügyelő kiveszi a tanítótól a hivatali esküt és az okmányok alapján kitölti az előírt értesítést (Hiv. Közlöny 1945. évf. 697. old. 3. sz. iratminta).

A tanító nem kezdheti meg működését addig, míg a kir. tanfelügyelőnél nem jelentkezett, hivatalos esküjét nem tette le. Ha tehát az iskolaszék elnöke elmulasztja feladatát, a tanító emiatt elmarad illetményeit az iskolaszék elnöke köteles megírítani. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr ilyen esetekben mindig meg fogja állapítani az anyagi felelősséget és a mulasztót kártérítésre fogja kötelezni.

Meg kell említenem, hogy fenti eljárás csupán az államsegély gyors kiutalását szolgálja, de nem teszi feleslegessé az egyházi és állami jóváhagyás elnyerése iránt teendő további lépéseket. Ha a választás nem nyerne egyházi hatósági jóváhagyást, erről szintén értesíteni kell a kir. tanfelügyelő urat, hogy az illetmények további folyósítását beszüntethesse.

Fogadja Méltóságod megkülönböztetett tiszteletem őszinte nyilvánítását.

Szatmárnémeti, 1943 április 27.

Gáspár Gyula.

tanker. kir. főigazgató.

Felhívom a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakat, hogy a tankerületi kir. főigazgató úr átiratában foglaltakat figyelembe venni és ahhoz alkalmazkodni szíveskedjenek.

Debrecen, 1943 április 29.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1896—1943. szám. TÁRGY: Tanárok és tanítók hadipótléka.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz és valamennyi tanintézet tekintetes igazgatójához.

A m. kir. pénzügyminiszter úrnak 54,217—1943. I. a. sz. alatt hozzám intézett átiratát az érdekeltekkel tudomásulvétel céljából, az alábbiakban szövegszerűen másolatban közlöm:

„A felekezeti tanárok és tanítók hadipótléka ügyében hozzám intézett előterjesztésére tisztelettel értesítem, hogy a tűzharcos nemállami tanítók és tanárok hadipótlékának államsegélyként az államkincstár terhére történő biztosítását sajnálatomra nem helyezhetem kilátásba.

A nemállami tanszemélyzet illetményeinek a közel-múltban történt rendezése érdekében a kincstár jelentős terhet vállalt magára, az államháztartás fokozott terhei újabb áldozatok vállalását nem teszik lehetővé.

Erre tekintettel kívánatos volna, ha a felekezeti tanszemélyzet hadipótlékának terheit az iskolafenntartó egyházak vállalnák magukra.

Debrecen, 1943 április 29.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

1908—1943. szám. TÁRGY: Úszóiskolák és úszónapok megszervezése.

KÖRLEVÉL

közép- és középfokú iskoláink tek. igazgatóságaihoz.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 238,876—1943. IX. 2. ü. o. szám alatt a tankerületi kir. főigazgatókhoz a következő rendeletet intézte:

„Az úsznitudás nemzeti és egyéni fontosságát szem előtt tartva a Magyar Úszó Szövetség kérelmére hozzájárultam ahhoz, hogy azokban a városokban, községekben, ahol arra lehetőség van (uszoda, dunafürdő stb.) a folyó tanév befejezése előtt, de legkésőbb augusztus hó 14-i kezdettel úszóiskolák szerveztessenek az önként jelentkező tanulók részére abból a célból, hogy az úszni nem tudó közép- és középfokú (polgári és szakiskolák) iskolák tanulói, tekintet nélkül korukra, képesített úszómester oktatása mellett szakszerű úszásképzésben részesüljenek. Az úszóiskolák vizsgáival fejeződők be és a felszabadított úszók az úszónap keretében a tanfolyam elvégzéséről igazoló iratot kapnak.

Egy-egy úszóiskolában legalább 25, de legfeljebb 35 tanuló vehető fel. Ha valamely úszóiskolába jelentkező tanulók száma nagyobb, akkor több úszóiskola is szervezhető. Minden egyes úszóiskola időtartama 14 egymást követő hétköznap.

Az iskolák előzetes megszervezésével és felügyeletével egy erre önként jelentkező tanár bízandó meg, aki a résztvevő tanulókról az úszóiskola befejeztével a KISOK vezetőségének (Budapest, V., Báthori-u. 5. szám) jelentést tartozik tenni, felsorolva a résztvevő és úszni megtanult tanulók neveit.

A felügyelő tanár úszóiskolánként 50 P tiszteletdíjban részesül, amelynek fejében köteles az úszóiskolát anyagilag megszervezni és a szegénysorsú tanulók részvétele biztosításának fedezésére a szükséges összeget előteremteni.

A szóalatti úszóiskolák anyagi feltételeinek biztosítása érdekében megengedem, hogy a kimondottan szegénysorsú tanulóakra eső aránylagos összeg az iskola sportkörének terhére fizetessék ki, azonban csak akkor, ha a sportkör jövő tanévi működése biztosítva van. A tanulóktól a reájuk eső összeget a felügyelő tanár szedi be. A tanulóktól szedett díjából az úszómester díjazása és az uszodabelépőjegyek költsége fedezendő. Az úszómester díja tanulónként és az úszóiskola tartamára legfeljebb 3 P, a belépődíj pedig a rendes napi diákbelpőjegynek legfeljebb 70%-a lehet.

A jelentkezések beérkezése után a KISOK vezetősége a Magyar Úszó Szövetséggel egyetértően fog dönteni, hogy melyik városban, illetőleg községben mikor és hány úszóiskolát engedélyez. Erről a Cím és a szervezéssel és felügyelettel megbízott tanár kellő időben értesítést kap. Az engedélyezett iskolák után járó tiszteletdíjat csak abban az esetben fogják folyósítani, ha a felügyelő tanár az engedély elnyerése után azonnal jelenti az úszóiskola helyét és idejét.

A Kollégium felsegítésére történt megajánlások és befizetések.

Postatakarékpénztár útján 1943 március 2-től március 22-ig befolyt összegek.

Kóti Jeremiás ig.-tanító, Hajdúhadház	5— (135—)
Dr. P. L. Debrecen	5— (10—)
Pethő Ferenc ny. ig.-tanító, Tiszalök	6— (262—)
Református egyház, Nyírbony	40— (100—)
Horváth Zoltán lelk., Mátyus	5— (25—)
Kósa Béla lelk., Kisar	3— (26—)
Dr. Hódy Béla ügyvéd, Debrecen	100— (330-20)
Dr. Vargha Kálmán közj., Nyírbátor	100— (200—)
Dancs Sándor tanító, Gencs	50— (100—)
Református egyház, Bihartorda	30— (90—)
Fodor József lelk., Fugyivásárhely	25— (125—)
Horváth István lelk., Majtis	20— (40—)
Szokmáry István tanító, Kunmadaras	4— (46—)
V. Úry Ferenc lelk., Konyár	30— (115—)
Varga Béla gyp. tanár, Debrecen	5— (135—)
Nagy László v. o. lelk., Kisújszállás	3— (36—)
P. Szabó Imre, Hajdúhadház	15—
Gyenge János, Hajdúhadház. (Felajánlott 100 P-ből.)	50—
Papp Gábor, Köröstarcsa	4— (88—)
Ref. egyház, Biharzsadány, 1941-re	22—
Rátkay László lelk., Gyulavári	5— (35—)
Református egyház, Vedresábrány	12—
Kiss Jolán tanítónő, Vedresábrány	5—
Baresa Sándor lelk., Vedresábrány	10—
Hézszer Lajos lelk., Gelénes, 1941—42-re	20—
Református egyház, Gelénes, 1941—42.	20—
Halász Endre lelk., Csorvás	30— (35—)
Református egyház, Kopócsapáti	50— (100—)
Oláh Imre presbiter, Tiszaszőlős	50—
Csiha Sándor, Érsemjén	40—
Református Tantestület, Békés. (Márc. 7-i hangverseny jövedelme.)	100—
Református egyház, Garbold	60—
Református egyház, Órvénd	20—
Református egyház, Csorvás	30— (35—)
Református egyház, Székely. (Március 15-i ünnepély jövedelme.)	38—
Református egyház, Bihar. (Egyház-megyei pénztár útján.)	70—
Borsi János, Érbogyoszló	5—
Református egyház, Szamosassályi. (Koll. nap tiszta jövedelme)	50—
Váradi Ferenc k.-tanító, Szentjób	20—
Református egyház, Kispesleske	10—
Kürthy Dezső lelk., Szamoskőröd	20—
Református egyház, Szamoskőröd	20—
Jakó Ödön, Micske	20—
Katona Ferenc tanító, Vértes	10—
Özv. Varga Sándorné tanítónő, Vértes	10—
Dobos Ilona tanítónő, Vértes	10—
Dobrossy Zoltánné tanítónő, Vértes	10—
Biró Ferencné tanítónő, Vértes	10—
Egyház, Vértes, 1942—43-ra	40— (60—)
Tamássy Géza főorvos, Debrecen	30— (60—)

1347—

Postatakarékpénztár útján befolyt 1943 március 22-től április 8-ig.

Egyház, Szentjób	30—
Egyház, Vitka	15— (30—)
Egyház, Balkány	200— (400—)
Szenczy István lelk., Balkány	30—
Csala Imre tanító, Kisvarsány	30— (60—)

Amaci református egyház gyűjtéséből	59-60
Huszár Irén tanítónő, Nagypalád	10—
Református „Leánykör”, Nagypalád	5—
Juhász Jenő lelk., Záhony	20— (40—)
Református egyház, Záhony	80— (160—)
Szabó Géza lelk., Királydaróc	20—
Református egyház, Királydaróc	20—
Kovács József ny. m. főtan., Szombathely	3— (66—)
Kovács Kálmán ny. erdőtanácsos, D.	15— (165—)
Református egyház, Rév, 1943-ra	15— (30—)
Kulesár Andor lelk., Rév, 1943-ra	25— (50—)
Református egyház, Munkács	15— (357-20)
R. Vozáry Aladár képviselő	100— (700—)
Szalay Pál lelk., Sz.-eseke	30—
Komjáthy Béla földbirt., Sz.-eseke	30— (60—)
Kovács Kálmán ny. ig.-tan., Sz.-eseke	20— (40—)
Kandó Ferenc ny. főjegyző, Sz.-eseke	10— (20—)
Kandó Ferenc ny. főjegyző, Sz.-eseke	10— (20—)
Dávid József ig.-tanító, Sz.-eseke	5— (10—)
Csoma Benjámin presb., Sz.-eseke	5— (10—)
Kelemen Ferenc gondnok, Sz.-eseke	3— (6—)
Kelemen István presb., Sz.-eseke	2— (4—)
Id. Váry Zsigmond, Sz. cseke	2— (4—)
Kóti Jeremiás, Hajdúhadház	5— (140—)
Dr. v. Roncsik Jenő tűzoltófőparancsnok, Debrecen.	10— (50—)
Bartha István ig.-tan., Börvely, 1942-re	50—
Czirják Géza lelk., Türkeve	10— (250—)
Újvárosi Kálmán tanító, Debrecen	3— (72-30)
Dr. Fráter László alispán, B.-újfalú	5— (125—)
Földi Lajos presbiter, Körösladány	10—
Református egyház, Csonkapapi, 1943-ra	20—
Ref. egyház, Csonkapapi. (Teaest jöv.)	20—
Dr. Szathmáry Imre polgárm., Mezőtúr	10— (190—)
Ary Lajos számvevőségi főnök, Debr.	10— (180—)
Pethő Ferenc ny. ig.-tanító, Tiszalök	6— (268—)
Illyés István lelk., Csonkapapi, 1943-ra	10—
Soós Dezső ig.-tanító, Tiszapalkonya	2— (36-20)
Szabó Árpád ig.-tan., Tivadarfalva	5—
Horváth Zoltán lelk., Mátyus	5— (40—)
Veress Bálint ny. lelk., Debrecen	5— (175—)
Maresa Imre kántortanító, Újfehértó	12—
Községi Tanítóegyesület, B.-újváros	11— (373—)
Madarász József lelk., Nádudvar	50— (200—)
Biró József főjegyző, Nádudvar	50—
Nádudvari KIE és Leánykör Debreceni est jövedelme	200—
Csernák Béla e. k. főjegyző, Nagyvárad	50— (250—)
Biró Lajos tanító, Kisar	15— (67—)
Bodnár Péter lelk., Zsurk	30—
Márk András tanító, Doboz	10—
Székelyhidő Béla, Álmosd	50— (140—)
Református egyház, Álmosd	50— (80—)
Álmosdi Fogv. és Értékesítő Szövetkezet	50— (70—)
Dr. P. L., Debrecen	5— (15—)
Losonczy Endre lelk., H.-mezővásárhely	20— (580—)
Református egyház, Domahida, 1943-ra	20—
Dr. Joó István v. tanácsnok, Debrecen	20— (520—)
Dr. Herpay Gábor vm. főlevéltáros, D.	5— (75—)
Fodor József, Fugyivásárhely	25— (150—)
Református Nőszövetség, Mikola	10—
Mikó József ig.-tanító, Hajdúnánás, 1943.	25— (75—)
Református Tantestület, Hajdúszovát	39-02 (211-90)
Jakus Benő állomásfőnök, Komárom	10— (80—)
Érmelléki egyházmegye ptra útján :	
B.-diószegi egyház	115—
Piskolti egyház	80—
Bakos József lelk., Piskolt	100—
Bályoki egyház	50—
Érábrányi egyház	5—
Vargha Béla lelk., Érköbölkút	20—

Ifj. Szabó Dániel, Budapest, 1943-ra	20.— (60.—)
Nagy László v. o. lelk., Kisújszállás	4.— (40.—)
Vargha Béla gyp. tanár, Debrecen	5.— (140.—)
Dr. Mitrovics Gyula orvos, Vámospéres	22.50 (27.50)
Nagy Irma, Hajdúhadház	5.—
Amaci református egyház gyűjtésből	44.10 (103.70)
Református egyház, Sándorhomok	10.—
Csüry Miklós lelk., Sándorhomok	10.—
Papp Gábor, Köröstarcsa	4.— (96.—)
Nagy Sándor lelk., Hegyközszentmiklós	20.—
1943-ra	20.—
Református egyház, Hegyközszentmiklós	100.—
1943—43-ra	100.—
Összesen	2.362.22

A kollégiumi pénztárba fizettek 1943 március 11-től április 17-ig.

Papp József lelk., Máramarossziget	100.— (200.—)
Molnár Géza II. b) díjfok különbözet	2.50 (77.75)
Vass András ny. fémiparisk. tanár, D.	20.— (120.—)
Halmi egyház	31.40
Maksai József, Halmi	25.—
Kürthy Károly, Halmi	20.—
Dr. Csernák Barna, Halmi	5.—
Id. Kötai Ferenc, Halmi	5.—
Varga Zsigmond, Halmi	5.—
Ignézi Sándor lelk., Szabolesbáka	50.—
Saja Sándor lelk., Albis, 1942—43-ra	30.—
Fodor Jenő ig.-tanító, Fehérgyarmat	12.— (18.—)
Kiss Károly ig.-tanító, Hmvasárhely	10.—
Isaák Imre esperes, Técső	50.— (150.—)
Bary Gyula esperes, Nagyberég	50.— (548.—)
Dr. Csáky Lajos főgondnok, Hmvyhely	59.20 (787.84)
Egy a 40-ből	200.— (470.66)
Dobozi Asszonykör böjti teast p.-pénze	85.—
Paptamási egyház	20.—
Kovács Sándor lelkész, Paptamás 1942—43-ra	40.—
Nagy Sándor ig.-tanító, D.	50.— (100.—)
Piskolti református leánykör	60.— (70.—)
Pelbáthidai egyház, 1943-ra	10.— (20.—)
Dr. Révész Imre püspök, Debrecen	106.— (981.42)
Horváth Gábor ig.-tan., Jánd. (Névnappmegváltás.)	10.— (50.—)
Nagy Gáspár ig.-tanító, Barkaszó	40.—
Bodrogközy János tanító, Debrecen	50.— (150.—)
Kiss Károly lelk., Nagyvárád	40.— (80.—)
Dr. Salánky József v. tisztifőorvos, D.	50.— (150.—)
Csernák Béla lelk., Nagyvárád	32.20 (282.20)
Fegyvernek egyh. Protestáns Lap útján	20.— (60.—)
Bartha László esperes, Tiszalök	25.—
Koll. nap Békés, apr. 4. 620.14 P. Gyula	775.80
apr. 3. 207.— P. Mátészalka apr. 10.	839.48 P; ezek tiszta jövedelme
Volentik Sándor keresk.	2.05 (34.91)
Összesen	2.091.15

Más alapokra fizettek.

Szabó Zoltán esp., Székelyhid, saját a.	256.— (787.80)
Dobrossy Z. lelk., Vértes, Szabó—Bethleni-a-ra	40.— (60.—)
1922-ben érettségizettek alapítványára: Bojtor Ernő mérnök (Szatmárnémeti) 50.—, Nagy Imre gazdálkodó (Füzesgyarmat) 100.—, Dr. Mitrovics Tibor ügyvéd (Debrecen) 25.—, Dr. Gargya Gyula orvos (Szatmárnémeti) 50.—, Dr. Nagy Gyula (Debrecen) 50.— P	275.— (800.—)
Dr. Veress István-alapra: Törökszentmiklós: Butyka Béla 2.— (4.—), Erdős Lajos 2.— (4.—),	

Sütő Zoltán 2.— (4.—), Tóth Béla 2.— (4.—), Újhelyi Mihály 2.— (4.—), Horváth Sándor, Kántorjános 2.— (12.—)	12.— (1272.42)
Dr. Kun Sándor igazgató, Debrecen, saját alapra	100.— (522.75)
Összesen	683.—

Összegezés.

Ptkpénztár útján befolyt III. 2—III. 22-ig	1.347.— P
Ptkpénztár útján befolyt III. 23—IV. 8-ig	2.362.22 P
Kollégiumi pénztárba befolyt III. 11—IV. 17.	2.091.15 P
Összesen	5.800.37 P
Prot. Lap 1943. évi 12. sz.-ban nyugtázva 164,925.46 P	164,925.46 P
Összesen	170,725.83 P
Külön alapokra	683.— P
Prot. Lap 1943. évi 12. sz.-ban nyugtázva	17,021.05 P
Összesen	17,704.05 P
Végösszeg az akcióra és alapítványokra	188,429.88 P

Megajánlások 1943 március 16-tól.

Hegyközszenzimre: Egyház 10 éven át évi 10 P	100.— P
Ludmau Lajos lelk. 10 éven át évi 10 P	100.— P
Siter: Egyház évi 20 P	100.— P
Halmi: Egyház 10 éven át évi 25 P	250.— P
Kürthy Károly lelk. 5 éven át 50 P	250.— P
Tóth Zoltán áll. isk. tan. 5 é. át é. 20 P	100.— P
Maksai József presbiter ez évre	25.— P
Dr. Csernák Barna presbiter ez évre	5.— P
Id. Kötai Ferenc presbiter ez évre	5.— P
Varga Zsigmond gondnok ez évre	5.— P
Körösszegapáti: 1942-re	40.— P
Paptamási: Egyház évi 20 P	100.— P
Dr. Kálnoki Bedő Sándor felsőszabolesi e. m.-i gondnok, az országos ügyvédszövetség elnöke, Budapest, VIII., József-u. 12. Négy év alatt 250 P-s részletekben megajánl 1000 P-s alapítványt.	1000.— P
Körösszakál: Egyház évi 10 P	60.— P
Szűcs Endre lelk. évi 20 P	120.— P
Örvénd: Egyház 1942-re	20.— P
Nagyary Sándor lelk. 1942-re	30.— P
Pettyén: Egyház 1943-tól 5 évig évi 20 P	100.— P
Genda János 1943-tól évig évi 10 P	50.— P
Dr. Böszörményi Károly 5 évig évi 20 P	100.— P
Dr. Helmezy József 5 évig évi 20 P	100.— P
Hódmezővásárhely: Márton A. 5 évig 50 P	250.— P
Csongrád—Szegvár—Mindszent együtt felajánlanak 1943-tól 5 évig évi 50 P-t	250.— P
Szatmáruudvari: Egyház 1943-ra	20.— P
Kulesár Ernő lelkész, 1943-ra	10.— P
Papp Árpád főgondnok 1943-ra	10.— P
10 presbiter	10.— P
Hegyközújlak: Egyház évi 25 P-t 1942-től	150.— P
Batiz: Egyház 1943-tól 4 évig évi 50 P-t	200.— P
Miszlay János lelk. 4 évig évi 25 P-t	100.— P
Patóháza: Egyház 1943-ra	20.— P
Zsadány: Egyház az 1941-re megajánlott 20 P-t 1942 és 1943-ra évi 30—30 P-re emelte, Nagy Lajos lelkész pedig az évi 20 P-t 1942—43-ra 25—25 P-re. Emelkedés	30.— P
Csala Imre tanító (Kisvarsány) 7 évre felajánlott 15 P helyett felemeli 10 évig évi 30 P-re. Emelkedés	195.— P
Kovács Sándor lelk. (Paptamási) évi 20 P-t	120.— P
Összesen	4,025.— P

Debrecen, 1943 április 17.

Jakucs István.